

свръх
1376609

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
Секретариат

МЧ. С ИЛИ	
ОКРЪЖЕН СЪД - БЛАГОВЕГРАД	
Вх. № 12960	24.07.26
Събрана държавна такса	
в размер	5000
Одобрено	W

Люксембург, 21.7.2026 г.

Окръжен съд Благоевград (България)
пл. „Васил Левски“ № 1
гр. Благоевград - 2700
БЪЛГАРИЯ / BULGARIE

1376609 BG

Преюдициално дело C-588/26
Тетилови¹
(Запитваща юрисдикция: Окръжен съд Благоевград - България)

търг. дело № 285 / 2025 г.

Връчване на искане за преюдициално заключение

Секретарят на Съда Ви уведомява, че преюдициалното запитване беше връчено на страните и останалите заинтересовани субекти по член 23 от Протокола относно статута на Съда с оглед на евентуалното представяне на становища.

За по-нататъшния ход на производството ще бъдете уведомени допълнително.

Радостина Стефанова-Камишева
Администратор

¹ Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

Анонимизиран текст

C-588/26 - 1

Дело C-588/26 [Тетилони]¹

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

2 юни 2026 г.

Запитваща юрисдикция:

Окръжен съд Благоевград (България)

Дата на акта за преюдициално запитване:

18 май 2026 г.

Ищец:

„Юробанк България“ АД

Ответници:

FZ

OM

Вписано в регистъра на	
Съда под №	1340091
Люксембург, дата:	
03.06.2026	За Секретар, по пълномощие
Факс / Е-поща:	Радостина Стефанова-Клишова
Подадено на: 02.06.26	Администратор

Рег. № 314/ 18.05.2026

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

[OMISSIS] **ОКРЪЖЕН СЪД БЛАГОЕВГРАД**, [OMISSIS] Търговско дело
№ 20251200900285 по описа за 2025 година

[OMISSIS] Производството е по реда на чл. 628, ал. 1 ГПК, във връзка с чл.
267 ДФЕС.

¹ Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на нито една от страните в производството.

СТРАНИ ПО СПОРА:

ИЩЕЦ: „Юробанк България“, АД, [OMISSIS].

ОТВЕТНИЦИ: 1. FZ, [OMISSIS] и 2. OM, [OMISSIS]

ПРЕДМЕТ НА ГЛАВНОТО ПРОИЗВОДСТВО И ОТНОСИМИ ФАКТИ:

Производството е образувано по подадена искова молба от „Юробанк България“, [OMISSIS] **против** FZ, [OMISSIS] и OM, [OMISSIS].

Твърди се в исковата молба, че FZ и OM като кредитополучатели са ползвали банков кредит, съгласно сключен на 13.08.2020 г. с „Юробанк България“ АД Договор за потребителски кредит [OMISSIS].

Твърди се, че на 13.02.2025 г. кредитополучателите са преустановили плащане на дължимите вноски за главница и за лихва, като са изпаднали в забава.

Твърди се, че е допуснато просрочие на дължимите по кредита вноски за главница и лихви, считано от датата на изпадане в забава — 13.02.2025 г.

Твърди се, че с оглед на формираното просрочие по кредита Банката е изпратила покана за обявяване на договора за предсрочно изискуем, като в производството по връчване е установено, че кредитополучателят FZ има настоящ адрес в Република Италия.

Твърди се, че към датата на подаване на исковата молба — 10.12.2025 г., длъжниците не са изплатили дължимите суми за главница и лихви по договора на „Юробанк България“ АД, което обуславя правния интерес на ищеца от предявяване на осъдителен иск.

Твърди се, че освен задълженията, произтичащи от посочения договор, длъжниците дължат и законната лихва за забава от момента на изпадане в забава до датата на издаване на извлечението, както и направените съдебни разноски, включително и адвокатски хонорар [OMISSIS].

Твърди се, че към датата на депозиране на исковата молба — 10.12.2025 г., размерът на вземането е в общ размер на 34 034,04 лв., както следва: - а) 30 582,23 лева, дължима главница за периода от 13.02.2025 г. до 18.11.2025 г.; - б) 2520,40 лева, дължима възнаградителна лихва за периода от 13.02.2025 г. до 18.11.2025 г.; - в) 931,41 лева, дължима мораторна лихва за периода от 13.03.2025 г. до 18.11.2025 г..

Навежда се, че посочените суми се претендират от „Юробанк България“ АД като изцяло и предсрочно изискуеми, като ищецът счита вземането за

предсрочно изискуемо, считано от датата на връчване на исковата молба на ответниците. С предявената искова молба се позовава ищеца на предсрочната изискуемост на кредита, като от името на „Юробанк България“ АД пълномощникът изрично изразява волята му за обявяване на вземанията Договор за потребителски кредит №FL 1109148 за изцяло и предсрочно изискуеми.

Твърди се, че към датата на депозиране на исковата молба — 10.12.2025 г., задължението по кредита към Банката не е заплатено, което обуславя правния интерес на ищеца от предявяване на иска.

Прави искане пред съда, да осъди ответниците да заплатят на ищеца дължимите предсрочно суми в общ размер на 34 034,04 лв., по Договор за потребителски кредит [OMISSIS] които суми са, както следва:

- а) 30 582,23 лева, дължима главница за периода от 13.02.2025 г. до 18.11.2025 г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба до пълното погасяване на задължението;
- б) 2520,40 лева, дължима възнаградителна лихва за периода от 13.02.2025 г. до 18.11.2025г.;
- в) 931,41 лева, дължима мораторна лихва за периода от 13.03.2025 г. до 18.11.2025 г.,

Претендира ищецът и сторените по делото разноси.

Въз основа на предявения иск, съдът с разпореждане [OMISSIS], е **оставил без движение** исковата молба от „Юробанк България“, АД, [OMISSIS], **против** FZ [OMISSIS] и OM [OMISSIS].

Указал е на ищеца, че в едноседмичен срок от получаване на съобщението следва да плати по сметка на ОС Благоевград държавна такса за производството в размер на 1361,36 лв., като представи доказателства за платена такса, като при неотстраняване на тези нередовности молбата ще бъде върната, а производството прекратено.

С молба от 22.01.2026 г., която е в срок, ищецът отстранява нередовността на исковата молба, като е внесъл дължимата държавна такса и е представил платежно нареждане.

С разпореждане [OMISSIS], съдът в изпълнение на процедурата по чл. 367, ал. 1 ГПК, е констатирал, че исковата молба е редовна, поради което е разпоредил да се изпрати препис от нея и приложенията на ответниците, Заедно с това е указал на ответниците, че следва да подадат отговор по исковата молба в двуседмичен срок, указал е задължителното съдържание на отговора, указал е последиците от неподаване на отговор,, както и е указал на ответниците, на чл. 140а, ал. 1, т. 11 ГПК, че спорът се преценява като

подходящ за медиация и съдът ще задължи страните да участват в информационна среща за процедура по медиация, която се провежда в съдебен ЦЕНТЪР ЗА МЕДИАЦИЯ към Окръжен съд Благоевград, [OMISSIS], като за участие в медиация страните могат да се обърнат към координатора за ОС Благоевград: [OMISSIS] както и да изпратят запитване и на електронна поща: [OMISSIS] В случай че страните постигнат съгласие, за което уведомят координатора на съдебния център, информационната среща за процедурата по медиация може да се проведе и чрез видеоконферентна връзка или в друго помещение, определено от председателя на съда, както и че в отговора на исковата молба ответникът следва да посочи наличието на пречки по чл. 140а, ал. 3 ГПК за провеждане на процедура за медиация по спора, ако са му известни, като представи писмени доказателства за това.

Ответникът FZ [OMISSIS] не е намерен на посочените адреси, при спазване на процедурата по чл. 47 от ГПК. Уведомлението е залепено на 26.04.2026 г., като срокът за получаване е изтекъл на 11.05.2026 г..

Ответникът не се е явил да получи книгата по делото, поради което на основание чл. 47, ал. 6 от ГПК съдът е приел, че връчването е редовно, поради е приложил съобщението към делото, поради което следва да се назначи особен представител на ответника FZ, [OMISSIS]. Ответникът OM [OMISSIS] не е намерен на посочените адреси, при спазване на процедурата по чл. 47 от ГПК. Уведомлението е залепено на 15.04.2026 г., като срокът за получаване е изтекъл на 29.04.2026 г..

Ответникът не се е явил да получи книгата по делото, поради което на основание чл. 47, ал. 6 от ГПК, съдът е приел, че връчването е редовно, поради е приложил съобщението към делото, поради което следва да се назначи особен представител на ответника OM, [OMISSIS]

При тези обстоятелства съгласно разпоредбата на чл. 47, ал. 6 ГПК, когато установи редовността на връчването, съдът разпорежда съобщението да се приложи към делото и назначава особен представител на разноски на ищеца. Размерът на възнаграждението за особен представител се определя при условията и по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата.

ПРИЛОЖИМО НАЦИОНАЛНО ПРАВО;

• ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС:

Чл. 29. (1) Безвестно изчезналите се представляват от назначените от съда техни представители, а обявените за отсъстващи — от въведените във владение наследници.

(2) Страната, която иска да извърши нетърпящо отлагане процесуално действие спрямо лице, което е процесуално недееспособно и което няма законен представител или попечител, може да иска от съда, пред който е висящо делото, да му назначи особен представител. В този случай разноските първоначално се понасят от нея.

(3) Лице с неизвестен постоянен и настоящ адрес се представлява от лице, специално назначено от съда. В този случай разноските първоначално се понасят от на срещната страна,

(4) При противоречие в интересите между представляван и представител съдът назначава особен представител. В този случай съдът според обстоятелствата определя дали първоначално разноските да се поемат от представлявания или от представителя.

(5) По искане на съда за определяне на особен представител съответният адвокатски съвет определя адвоката за осъществяване на представителството по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата.

Чл. 47. (1) Когато ответникът в продължение на един месец не може да бъде намерен на посочения по делото адрес и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, връчителят залепва уведомление на вратата или на пощенската кутия, а когато до тях не е осигурен достъп — на входната врата или на видно място около нея. Когато има достъп до пощенската кутия, връчителят пуска уведомление и в нея. Невъзможността ответникът да бъде намерен на посочения по делото адрес се констатира най-малко с три посещения на адреса, с интервал от поне една седмица между всяко от тях, като най-малко едно от посещенията е в неприсъствен ден. Това правило не се прилага, когато връчителят е събрал данни, че ответникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.

(2) В уведомлението се посочва, че книгата са оставени в канцеларията на съда, когато връчването става чрез служител на съда или частен съдебен изпълнител, съответно в общината, когато връчването става чрез неин служител, както и че те могат да бъдат получени там в двуседмичен срок от залепването на уведомлението.

(3) Когато ответникът не се яви да получи книгата, съдът служебно проверява неговата адресна регистрация, освен в случаите на чл. 40, ал. 2 и чл. 41, ал. 1, в които съобщението се прилага към делото. Ако посоченият адрес не съвпада с постоянния и настоящия адрес на страната, съдът разпорежда връчване по настоящия или постоянния адрес по реда на ал. 1 и 2. Съдът служебно проверява и местоработата на ответника и разпорежда връчване по местоработата, съответно местослуженето или мястото за осъществяване на стопанска дейност.

(5) Съобщението се смята за връчено с изтичането на срока за получаването му от канцеларията на съда или общината.

(6) Когато установи редовността на връчването, съдът разпорежда съобщението да се приложи към делото и назначава особен представител на разноски на ищеца. Размерът на възнаграждението за особен представител се определя при условията и по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата.

Чл. 48. (1) Ако при завеждането на делото ответникът няма регистриран постоянен или настоящ адрес, по искане на ищеца съобщението до него за заведеното дело се извършва чрез публикация в неофициалния раздел на „Държавен вестник“. Съдът разрешава връчването да стане по този ред, след като ищецът удостовери чрез справка, че ответникът няма адресна регистрация и ищецът потвърди с декларация, че не му е известен адресът на ответника в чужбина.

(2) Ако въпреки публикацията ответникът не се яви в съда, за да получи преписи от исковата молба и приложенията, съдът му назначава особен представител на разноски на ищеца по реда на чл. 29, ал. 5.

Чл. 78. (1) Заплатените от ищеца такси, разноски по производството и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, се заплащат от ответника съразмерно с уважената част от иска.

(5) Ако заплатеното от страната възнаграждение за адвокат е прекомерно съобразно действителната правна и фактическа сложност на делото, съдът може по мотивирано възражение за прекомерност, направено от насрещната страна, да присъди по-нисък размер на разноските в тази им част. При преценката за прекомерност съдът прилага съответно критериите за определяне на адвокатските възнаграждения по чл. 36, ал. 3 от Закона за адвокатурата и правилата за прилагането им, уредени в наредбата по чл. 36, ал. 4 от същия закон. Съдът не може да присъди по-нисък размер на разноските за адвокатско възнаграждение от размера на заплатеното възнаграждение на адвоката на насрещната страна.

Чл. 430. Съдебният изпълнител назначава особен представител на длъжника в случаите по чл. 47, ал. 6, както и когато при пристъпването към изпълнение констатира, че последният няма регистриран постоянен или настоящ адрес. Особеният представител се посочва от съответната адвокатска колегия по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата.

• ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА:

Чл. 36. (1) Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право на възнаграждение за своя труд.

(2) Размерът на възнаграждението се определя в договор между адвоката или адвоката от Европейския съюз и клиента. Този размер трябва да бъде справедлив, обоснован и да съответства на достойнството на адвокатската професия. Възнаграждението може да се уговори в абсолютна сума и/или процент върху определен интерес с оглед изхода на делото, с изключение на възнаграждението за защита по наказателни дела и по граждански дела е нематериален интерес.

(3) Когато между адвоката или адвоката от Европейския съюз и клиента не е уговорено възнаграждение, по искане на съда или на адвоката, адвокатският съвет на адвокатската колегия, в която членува адвокатът, с мотивирано решение определя възнаграждението при спазване на следните критерии:

1. фактическата и правна сложност на случая;
2. засегнатия интерес;
3. условията, при които е възложена и предоставена правната защита и съдействието, включително времето за извършването и спешността на извършването им;
4. квалификацията, опита и специализацията на адвоката.

(4) Правилата и начинът за прилагане на критериите по ал. 3 при определяне на възнаграждение при липса на договор се определят в наредба, издадена от министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет.

(5) Алинеи 2 и 3 се прилагат и в случаите, когато правното съдействие и защита се оказва от адвокатско съдружие или адвокатско дружество.

Чл. 36а. (1) Когато в закон е предвидено назначаване на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който е висящо делото, определя особен представител и размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4.

(2) Особеният представител се определя на принципа на случайния подбор чрез равномерно разпределение съобразно поредността на постъпването на исканията измежду членовете на адвокатската колегия по правила, определени с наредба на Висшия адвокатски съвет.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата (ДВ, бр. 17 от 2026 г.)

§ 21. (1) Наредбите по чл. 36, ал. 4 и чл. 36а, ал. 2 се издават, съответно приемат, в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон.

(2) До влизането в сила на наредбата по чл. 36, ал. 4 при определяне на възнагражденията при липса на договор се използват критериите, посочени в чл. 36, ал. 3, и се прилага по аналогия Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, издадена от Висшия адвокатски съвет (обн., ДВ, бр. 64 от 2004 г.; [OMISSIS]).

(3) До влизането в сила на наредбата по чл. 36а, ал. 2 определянето на особения представител става с мотивирано решение на адвокатския съвет на съответната адвокатска колегия в съдебния район по седалището на съда, пред който е висящо делото.

• НАЦИОНАЛНА СЪДЕБНА ПРАКТИКА:

Настоящият съдебен състав не установи съдебна практика на българския Върховен касационен съд по въпросите, предмет на преюдициалното запитване, свързани с последните промени в законодателството — на 30.01.2026 г., 51-во Народно събрание на РБ прие промени в Закона за адвокатурата — ДВ бр. 17/2026 г., които влязоха в сила от 17.02.2026 г.

ВРЪЗКА С ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. ПОЗИЦИЯ НА СЪДА ПО ЗАДАДЕНИТЕ ВЪПРОСИ:

Същност на фигурата на особения представител.

Фигурата на особения представител, уредена в хипотезите на чл. 29, чл. 39, ал. 3, чл. 47, ал. 6, чл. 48, ал. 2 и чл. 430 от ГПК, не е правна помощ по ЗПП, а процесуално представителство, предвидено в ГПК, което гарантира правото на участие на страната в процеса, която не е намерена на посочения по делото адрес, или при противоречие интересите на представляван и представител, като ГПК определя условията и реда за назначаването на същия, тъй като особения представител е на разноси на ищеца.

Постановявайки актове, с които се допуска особен представител на ответника, поради неоткриването му на адрес, с установеното съдържание на акта на съда, единственият правен извод, който се налага е, че тя има характер на правосъден акт, с който съда вменява задължения и определя срокове за изпълнение на подчинени нему субекти — съдебни служители, в изпълнение на възложените им задачи от съдия, с оглед спецификата им на дейност, от друга страна, предоставя възможност на страните по делото за извършване на процесуални действия, както и се реализира разглеждането на делото, с оглед неговото решаване с краен съдебен акт.

С Наръчник за адвокатските съвети по прилагането на Закона за правната помощ, издаден от Националното бюро за правна помощ (НБПП) (публ. в кн. 7 на сп. „Адвокатски преглед“ от месец юли 2015 г.), се прие, че задълженията на адвокатския съвет във връзка с процедурата по предоставяне на правна помощ са ... „следи наличието на документ за внесено възнаграждение за особен представител в случаите по чл. 29, чл. 39, ал. 3, чл. 47, ал. 6, чл. 48, ал. 2 и чл. 430 от ГПК“...

С този акт на НБПП, фигурата на особения представител, уредена в хипотезите на чл. 29, чл. 39, ал. 3, чл. 47, ал. 6, чл. 48, ал. 2 и чл. 430 от ГПК, се определя като **правна помощ**. Тези правила са в противоречие със Закона за правната помощ, тъй като същият е определил вида и обхвата на правната помощ, където съгласно чл. 21 ЗПП, видовете правна помощ са: 1. консултация и/или подготовка на документи с оглед на постигане на споразумение преди започване на съдопроизводството или за завеждане на дело, за започване или провеждане на производство за издаване на индивидуален административен акт и/или неговото оспорване по административен ред, включително консултация и/или подготовка на документи по глава пета „а“, раздел II; 2. процесуално представителство; 3. представителство в извънсъдебни процедури; 4. представителство при задържане по чл. 72, ал. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи, по чл. 16а от Закона за митниците, по чл. 13 от Закона за военната полиция и по чл. 124б, ал. 1 от Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“. Следователно гражданският съд предоставя правна помощ под формата на процесуално представителство, тъй като това е единствената хипотеза, при която съдът предоставя такава помощ.

По граждански дела правната помощ се състои в осигуряване на **безплатна адвокатска защита** (чл. 94 ГПК). Вида, обхвата и предпоставките за предоставяне на правна помощ са регламентирани в ЗПП (чл. 21 — чл. 27), като единственият вид правна помощ, който предоставя гражданският съд, е процесуалното представителство (чл. 21, т. 2 ЗПП). Правната помощ се предоставя на физически лица, в качеството им на страни по уредените от ГПК производства, ако те отговарят на критериите за предоставянето. Съгласно чл. 25, ал. 1 ЗПП, разрешението за правна помощ се взема от органа, ръководещ процесуалните действия. Право на безплатна правна помощ по граждански дела има само страна — физическо лице (чл. 5 ЗПП). Съгласно чл. 24, т. 3 ЗПП, не се предоставя правна помощ в случаите на търговски дела (чл. 365 ГПК), независимо дали те се разглеждат от ОС или РС.

Съгласно чл. 23, ал. 2 ЗПП, процесуално представителство под формата на правна помощ, се предоставя на страна по гражданско дело, когато същата не разполага със средства за заплащане **на адвокат, желае да има такъв и интересите на правосъдието изискват това**. Молбата се подава до съда в писмена форма (чл. 95, ал. 1 ГПК) и към нея се прилагат писмени доказателства за обстоятелствата по чл. 23, ал. 5 ЗПП, въз основа на които

съдът ще извърши преценка за нейната основателност. Подаването може да стане във всеки момент от подаване на исковата молба до приключването на делото с влязло в сила решение, т.е. предпоставя се едно вече образувано гражданско дело. Преди този момент решението за предоставяне на правна помощ се взема от председателя на НБПП. Съдът е длъжен да го допусне като процесуален представител на ищеца само въз основа на решението на председателя на НБПП, без да преценява дали са били налице предпоставките на чл. 22 ЗПП за предоставяне на правната помощ. Това означава, че законът не допуска възможност за своеобразно комбинирано предоставяне на правна помощ — един път преди завеждане на делото във връзка с неговата подготовка, и втори път под формата на процесуално представителство по вече заведено дело.

Молбата за предоставяне на правна помощ се разглежда от съда в закрито заседание, освен ако съдът не прецени за необходимо да изслуша страната за изясняване на всички обстоятелства. Основен предмет на произнасянето е проверката за наличие на средства у молителя за заплащането на адвокатско възнаграждение. Правна помощ не се предоставя: 1. Когато лицето, което я е поискало разполага с достатъчно средства за заплащане на адвокатско възнаграждение, като преценката е конкретна — според данните за материалното състояние на молителя въз основа на документите, посочени в чл. 23, ал. 5 ЗПП; 2. Когато предоставянето на правна помощ не е оправдано от гледна точка на ползата, която тя би донесла на лицето, кандидатстващо за правна помощ (чл. 24, т. 1 ЗПП). 3. Когато претенцията е очевидно неоснователна, необоснована или недопустима (чл. 24, т. 2 ЗПП). По молбата съдът се произнася с определение, с което се предоставя или отказва правна помощ.

Видът на правната помощ обаче е определена в чл. 21, т. 2 ЗПП и това е само процесуално представителство. Съдът не може да предоставя друг вид правна помощ. Копие от определението се изпраща на съответния Адвокатски съвет, който е длъжен да го изпълни (чл. 25, ал. 5 ЗПП).

За разлика от особения представител по чл. 29, чл. 47, ал. 6 и чл. 48 ал. 2 ГПК, който съдът е длъжен да назначи на страна по силата на закона, и което не е предоставяне на правна помощ, безплатната адвокатска помощ се предоставя по искане на самата страна, с тази особеност, че тя не определя адвоката сама.

Особените представители извършват действия, за които се изисква изрично пълномощно, само с одобрението на съда, пред който се води делото. Такива действия назначеният безплатен адвокат може да извършва само с нейно съгласие, дадено с изрично пълномощно, а ако адвокатът предприеме такова действие в отсъствие на страната — то ще породи последици, само ако тя го одобри.

Процесуалното представителство на ответника чрез **особен представител се създава с акт на съда — определение**, от който произтича и неговата представителна, спрямо отсъстващата страна, власт. С него се гарантира правото на участие на страната в процеса, която не е намерена на посочения по делото адрес. Процесуалното представителство по чл. 47, ал. 6 ГПК е **възмездно**, тъй като за положения от адвоката труд се дължи възнаграждение, независимо от изхода на делото. Възнаграждението за особения представител е винаги дължимо, а може да бъде възмездено като разноски при определен изход на спора, след като бъде заплатено от ищеца, съобразно указаното в чл. 47, ал. 6 ГПК, който го определя като задължено лице. В този смисъл е и ТР от 06.11.2013 г., постановено по тълк. д. № 6/2012 г. на ОСГТК на ВКС, т. 6.

От изложеното следва категоричният извод, че **фигурата на особения представител, уредена в хипотезите на чл. 29, чл. 39, ал. 3, чл. 47, ал. 6, чл. 48, ал. 2 и чл. 430 от ГПК, не е правна помощ по ЗПП**, а процесуално представителство, предвидено в ГПК, който определя условията и реда за назначаването на същия, тъй като особения представител е на разноски на ищеца.

Назначаване на особен представител и определяне на възнаграждението.

Както е предвидено в разпоредбата на чл. 47, ал. 6, изр. 1 ГПК, когато установи редовността на връчването, съдът разпорежда съобщението да се приложи към делото и **назначава** особен представител на разноски на ищеца.

С промените в ГПК — ДВ, бр. 17/ 2026 г., разпоредбата на чл. 29, ал. 5 ГПК, предвиди, че по искане на съда за определяне на особен представител съответният адвокатски съвет определя адвоката за осъществяване на представителството по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата, а разпоредбата на чл. 47, ал. 1, изр. 2 ГПК предвиди, че размера на възнаграждението за особен представител се определя при условията и по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата.

Новата разпоредба на чл. 36а, ал. 1 ЗАдв. предвиди, че когато в закон е предвидено назначаване на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който делото е висящо, **определя** особен представител и размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4.

Съгласно чл. 36, ал. 3 ЗАдв., когато между адвоката или адвоката от Европейския съюз и клиента не е уговорено възнаграждение, по искане на съда или на адвоката, адвокатският съвет на адвокатската колегия, в която членува адвокатът, с мотивирано решение определя възнаграждението при спазване на следните критерии: 1. фактическата и правна сложност на

случая; 2. засегнатия интерес; 3. условията, при които е възложена и предоставена правната защита и съдействието, включително времето за извършването и спешността на извършването им; 4. квалификацията, опита и специализацията на адвоката, като ал. 4 приема, че правилата и начинът за прилагане на критериите по ал. 3 при определяне на възнаграждение при липса на договор се определят в наредба, издадена от министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет.

Както е предвидено за **фигурата на особения представител, уредена в хипотезите на чл. 29, ал. 4, чл. 39, ал. 3, чл. 47, ал. 6, чл. 48, ал. 2**, когато са налице предпоставките за това, съдът назначава особен представител на разноси на ищца.

Разпоредбата на чл. 29, ал. 5 ГПК, предвижда, че **адвокатски съвет определя** адвоката за осъществяване на представителството по реда на чл. 36а Закона за адвокатурата.

Разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 ЗАadv., предвижда, че когато в закон е предвидено **назначаване** на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който е висящо делото, **определя** особен представител и размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4.

Законодателят, чрез приетия текст на чл. 36а, ал. 1 ЗАadv., прави опит за допълване на ГПК относно органа, който назначава особения представител, като сочи, това да е не съдът, а АК — когато в закон е предвидено **назначаване** на особен представител, **адвокатският съвет на адвокатската колегия** в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който е висящо делото, **определя** особен представител и **размера на възнаграждението**.

Намирам, че тази колизия следва да бъде преодоляна чрез тълкуване от Съда на европейския съюз.

Разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 ЗАadv. фактически прави опит да измести процесуалното правомощие на съда, което прави колизия между процесуалната норма — чл. 29, ал. 4 ГПК, чл. 39, ал. 3 ГПК, чл. 47, ал. 6 ГПК, чл. 48, ал. 2 ГПК и една на пръв прочит организационна норма - чл. 36а, ал. 1 ЗАadv.

Това предопределя извода, че при тълкуване съдът не може да бъде лишен от правомощието си да назначава особен представител. Опитът за прехвърляне на част от съдебната функция към съсловна организация — адвокатски съвет на адвокатска колегия, не намира опора в правото на Европейския съюз, нито в националния процесуален закон. Правосъдната функция е предвидена само за съда — аргумент от чл. 119 Конституция на Република България (КРБ) — правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативни,

окръжни, военни и районни съдилища. На следващо място, по аргумент от чл. 121, ал. 1 КРБ, съдът е този, който гарантира равенството на страните и осигурява условия за състезателност на страните в съдебния процес, съдът следи за правото на защита, съдът отговаря за законосъобразността на производството – аргумент от чл. 5 ГПК. Ако определянето на конкретният адвокат за особен представител е извън правомощието на съда, възниква колизия с чл. 117, ал. 2 КРБ — независимост на съдебната власт, принципа на служебното начало — чл. 7 ГПК, правото на справедлив процес по чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи.

От друга страна, като допълнителен аргумент, процесуалният закон използва правно-техническият термин „съдът назначава особен представител“, тъй като съдът с акта си конституира лице като особен представител, възлага му представителна функция, създава процесуално правоотношение.

Приетите промени в ЗИД на Закона за адвокатурата, където е създадена чл. 36а, както и е създадена ал. 5 на чл. 29 ГПК, които правят опит да променят реда за определяне на особените представители, като възлага тази отговорност изцяло на съответният адвокатски съвет на адвокатска колегия, пораждаат определени рискове от забавяне на съдебните дела и пречатстване на достъпа до съд.

Този ред за определяне на особените представители противоречи на практиката на СЕС — решение от 2017 г. по съединени дела C-427/16 и C-428/16 и решение от 2024 г. по дело C-438/22, както и на правото на ЕС и не е съобразено с тълкуването на чл. 101, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), което Съдът на ЕС вече е дал по две преюдициални запитвания от България (през 2017 г. по съединени дела C-427/16 и C-428/16 и през 2024 г. по дело C-438/22).

Възлагането на правомощие на съответният адвокатски съвет на адвокатска колегия да определи особения представител нарушава правилата на свободния пазар и поражда риск от ограничение на конкуренцията, който е аналогичен на този, установен от Съда на ЕС във връзка с приложението на Наредба № 1 на Висшия адвокатски съвет за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

В двата случая заплахата за конкуренцията идва от това, че компетентността относно определяне на особения представител е възложена на органи на съсловната организация на самите адвокати — чл. 36а, ал. 2 ЗАдв. сочи, че „Особеният представител се определя на принципа на случайния подбор чрез равномерно разпределение съобразно поредността на постъпването на исканията измежду членовете на адвокатската колегия по правила, определени с наредба на Висшия адвокатски съвет“.

В отговор на преюдициалното запитване по съединени дела C-427/16 и C-428/16 Съдът на ЕС вече е разгледал въпроса за правния статус на Висшия

адвокатски съвет като орган, определящ минималните размери на адвокатските възнаграждения (§ 48 и 49 от решението от 23.11.2017 на Съда на ЕС) — **сдружение на предприятия** по смисъла на чл. 101 ДФЕС, и установеното важи и за правния статус на местните адвокатски съвети на адвокатски колегии по отношение на определяне на особените представители. Това е така, тъй като както Висшият адвокатски съвет, така и съответните адвокатски съвети на адвокатски колегии не са публичен орган и при определяне на особените представители ще действат като **сдружение на предприятия** по смисъла на чл. 101 ДФЕС.

В ЗИД на Закона за адвокатурата липсват разпоредби, които биха могли да гарантират, че Висшият адвокатски съвет действа като носител на публична власт в общ интерес, както и че се преследва легитимна цел с предоставянето правомощието за приемане на правилата за подбор на особените представители на Висшият адвокатски съвет, а определянето на особения представител на съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия. Подобни ограничения — адвокатски съвет на адвокатската колегия да определя особен представител по дело, според практиката на СЕС са допустими, ако преследват легитимна цел, са пропорционални и държавата упражнява реален контрол. В настоящия случай липсват, в ЗИД на Закона за адвокатурата и ГПК, механизъм за реален контрол. Единственият контрол, който се упражнява от публичен орган върху наредбите на Висшият адвокатски съвет, е контролът на Върховния административен съд и този контрол е ограничен до това дали съответната наредба е в съответствие с Конституцията и българските закони.

Ето защо, при липса на механизъм за ефективен контрол и на правомощия държавата, чрез съда, за вземане на решения като последна инстанция, професионална организация като Висшият адвокатски съвет и съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия трябва да се счита за сдружение на предприятия по смисъла на член 101 ДФЕС, когато приема наредби за правила за определяне на особени представители.

Именно това влиза в разрез с условията на свободния пазар и противоречи на правилата на ЕС в областта на конкуренцията.

Освен това с новата уредба неосновано се изземват правомощия на съда, като преценката за определяне на особения представител се прехвърля изцяло на съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия. Съдът няма възможност за контрол върху решението за определяне на особения представител от съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия, като **решението като акт на сдружение на предприятия, нарушава конкуренцията, при осъществяване подялбата на пазара и определяне на доставчици — по смисъла на чл. 101, б. В ДФЕС.**

Решението на съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия за определяне на особения представител има само по себе си достатъчна степен на вредност за конкуренцията. От съдържанието на разпоредбите в ЗИД на Закона за адвокатурата, не могат да се изведат преследваните с него **цели** — защо адвокатски съвет на адвокатската колегия следва да определя особен представител по дела, такива цели не могат да се изведат и от мотивите към законопроектите, които бяха обединени в един. Не могат да се изведат и икономическият и правният контекст на изменението — **адвокатски съвет на адвокатската колегия, като сдружение на предприятия** да определя особен представител по дела. След като сдружение на предприятия, каквото е адвокатски съвет на адвокатската колегия, определя особения представител по дело, което установяване е задължително за съда според Закона за адвокатурата, то това е равнозначно на хоризонтално определяне на задължителни доставчици, забранено от член 101, параграф 1 ДФЕС.

На следващо място, засягат се интересите на правосъдието и се нарушават правата на страните в гражданския процес. Съдът е запознат с детайлите на конкретното производство и разполага с пълната информация, необходима за преценката на критериите относно фактическата и правна сложност на случая, засегнатия интерес, условията, при които е възложено и оказано правно съдействие и защита, спешността ѝ. За да приложи на практика тези критерии, съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия ще трябва да изисква информация от съда, което неминуемо ще забави производството и ще постави редица непреодолими трудности от гледна точка на защитата на правото на личен живот и други основни конституционни права на гражданите. Тук следва да се подчертае, че съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия няма законово задължение да разглежда исканията за определяне на особен представител при условията на справедливост и безпристрастност, дейността му не е публична и законът не съдържа указания относно това как ще се разпределя работата между отделните адвокати и как ще се гарантира недопускането на конфликт на интереси. Законът — разпоредбата на чл. 36а, ал. 2 ЗАДв., само препраща към правила, определени в наредба на Висшия адвокатски съвет — липсва каквато и да е законова уредба на процедурата, която адвокатският съвет да следва за определяне на особения представител, а е делегирано правомощие на Висшия адвокатски съвет — съсловна организация на адвокатите, по смисъла на СЕС — **сдружение на предприятия**, да приеме наредба, задължителна за съда, без ясно дефинирани законови изисквания.

На следващо място, реда за определяне на особен представител, предвиден с уредбата на ЗИД на Закона за адвокатурата, противоречи на правото на ЕС, а именно — не е съобразено с тълкуването на член 47 от Хартата на основните права на ЕС (ХОПЕС). Съгласно чл. 47, ал. 1 ХОПЕС, всяко лице, чието право и свобода, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съда в съответствие с предвидените в настоящия член условия, като ал. 2 предвижда, че всеки има право своето дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок

от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закона. Всеки има възможност да бъде съветван, защитен и представляван. Член 47 от Хартата гарантира — право на **ефективен достъп до съд**; — право на **справедлив и публичен процес**; — право на **правна помощ**, когато това е необходимо за ефективен достъп до правосъдие. Нормата на член 47 от ХОПЕС има **директен ефект**, тъй като установява ясно, точно и безусловно право на ефективна съдебна защита и справедлив процес. Съгласно практиката на Съдът на Европейския съюз — **Дело 106/77, Simmenthal** — националният съд е длъжен да остави неприложена всяка противоречаща норма на вътрешното право, без да изчаква нейната отмяна, **Дело C-213/89, Factortame** — потвърждава задължението на националните съдилища да гарантират пълната ефективност на правото на ЕС, включително чрез неприложение на национални разпоредби.

По съдържание и обхват, правото на ефективна защита, съгласно практиката на СЕС, включва и: — **Дело C-279/09, DEB** — правото на ефективен достъп до съд включва и правото на правна помощ, когато липсата ѝ би направила защитата невъзможна или прекомерно трудна; **Дело C-222/84, Johnston** — ефективната съдебна защита е общ принцип на правото на ЕС, изискващ реална възможност за защита на права; **Дело C-50/00 P, Union de Pequenos Agricultores (UPA)** — подчертава необходимостта от ефективни процесуални средства за защита.

Разпоредбата на чл. 36а, ал. 2 от Закона за адвокатурата, която предвижда определяне на особен представител чрез адвокатски съвет на адвокатска колегия, без участие или възможност за контрол от страна на съда, създава риск от **формално, а не реално процесуално представителство**, води до **ограничаване на правосъдната функция на съда, а отгук и възможността за страната ефективно да упражнява процесуални права, въвежда непропорционални ограничения на правосъдната функция на съда върху осигуряване законосъобразността на процеса и осигуряване правото на защита чрез контрол при определяне на особен представител — при отсъствие на страна или при противоречие между интересите на представляван и представител**. Тази норма накърнява същността на правото по чл. 47 от ХОПЕС и не отговаря на изискването за пропорционалност. По този начин се накърнява същността на правото на ефективна защита.

Дори да се приеме, че разпоредбата на чл. 36а ЗАдв. преследва легитимна цел (организация на определяне на особен представител по дела), тя трябва да бъде подходяща, необходима и пропорционална в тесен смисъл. При липса на тези елементи ограничението е несъвместимо с чл. 47 от Хартата. Тя не е необходима, тъй като съществуват по-малко ограничителни средства, не е пропорционална, тъй като не отчита интереса на правосъдието и конкретните интереси на страните и води до прекомерно ограничаване на правото на защита. Въвежда **непропорционални ограничения върху достъпа до правосъдие, ограничавайки правосъдната функция на съда**,

създава пречки пред съда да реализира свободния избор на адвокат, който да реализира защитата на страната, води до ограничаване на възможността за ефективно упражняване на процесуални права.

В светлината на практиката на СЕС, цитирана по-горе, определянето на особен представител трябва да бъде ефективно, а не формално, достъпът до защита не може да бъде ограничен по начин, който го прави илюзорен, както и процесуалните механизми трябва да гарантират реална възможност за защита. Определянето на особен представител от съответният адвокатски съвет на адвокатската колеги, а не от съда, не гарантира адекватност на защитата, създава риск от формално изпълнение на функцията, което води до накърняване на същността на правото по чл. 47 ХОПЕС.

Разпоредбата на чл. 36а ЗАдв., нахвърнява същността на правото по чл. 47 от Хартата и не отговаря на изискването за пропорционалност. Съгласно практиката на СЕС — **Дело C-415/93, Bosman** — ограниченията на основни свободи трябва да бъдат пропорционални; а съгласно **Дело C-112/00, Schmidberger** — необходим е баланс между легитимни цели и основни права.

Разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 ЗАдв. предостави и правомощие на адвокатски съвет на адвокатската колегия да определи и размера на възнаграждението на особения представител по критерии, предвидени в ал. 3 на чл. 36 ЗАдв. — фактическата и правна сложност на случая; засегнатия интерес; условията, при които е възложена и предоставена правната защита и съдействието, включително времето за извършването и спешността на извършването им и квалификацията, опита и специализацията на адвоката, като правилата и начинът за прилагане на тези критерии, се определят в наредба, издадена от министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет.

Този ред за определяне на размера на възнаграждението на особените представители противоречи на правото на ЕС и не е съобразено с тълкуването на чл. 101, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), което Съдът на ЕС вече е дал по две преюдициални запитвания от България (през 2017 г. по съединени дела C-427/16 и C-428/16 и през 2024 г. по дело C-438/22).

Възлагането на правомощие на съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия да определя размера на възнаграждението на особните представители нарушава правилата на свободния пазар и поражда риск от ограничение на конкуренцията, който е аналогичен на този, установен от Съда на ЕС във връзка с приложението на Наредба № 1 на Висшия адвокатски съвет за минималните размери на адвокатските възнаграждения. Независимо че *de lege lata* наредбата се издава и от министъра на правосъдието, съвместно с Висшия адвокатски съвет, то ограничението на конкуренцията идва от това, че компетентността относно определяне на адвокатските възнаграждения е възложена на органи на

съсловната организация на самите адвокати, ръководещи се от наредба, приета от висшия орган на съсловната организация, а министерство на правосъдието ще е гумен печат. С приемането на ЗИД на ЗАДв. се направи опит за преодоляване правните последици на дело C-438/22 на СЕС, но намирам неуспешно.

В отговор на преюдициалното запитване по съединени дела C-427/16 и C-428/16 Съдът на ЕС вече е разгледал въпроса за правния статус на Висшия адвокатски съвет като орган, определящ минималните размери на адвокатските възнаграждения (§ 48 и 49 от решението на Съда на ЕС), и установеното важи и за правния статус на местните адвокатски съвети на адвокатските колегии по отношение на определяне на размера на възнагражденията на особените представители. С разпоредбата на чл. 36а ЗАДв. и разпоредбата на чл. 36, ал. 4 ЗАДв. се предостави на местните адвокатски съвети на адвокатските колегии да определят размера на възнагражденията на особените представители, а те са според решението на СЕС „сдружение на предприятия“, по правила, определени в наредба, приета от министъра на правосъдието **съвместно със „сдружение на предприятия“** — Висшия адвокатски съвет. Отново е налице определяне на възнаграждение на особен представител от професионална организация — адвокатският съвет на местната адвокатска колегия по правила на Висш адвокатски съвет, с придаден още един орган — министъра на правосъдието, който има възможност да влияе само при приемането на наредбата, но липсва механизъм за ефективен държавен контрол — този контрол е формален и не е достатъчен.

Висшият адвокатски съвет, така и местните адвокатски съвети на адвокатските колегии не са публичен орган и при определяне на възнагражденията на особените представители ще действат като сдружение на предприятия по смисъла на чл. 101 ДФЕС. Именно това влиза в разрез с условията на свободния пазар и противоречи на правилата на ЕС в областта на конкуренцията.

Съдът на ЕС изрично сочи, че „цената на услуга, която е определена в споразумение или решение, прието от всички участници на пазара, не може да се счита за реална пазарна цена. Напротив, съгласуването на цените на услугите от всички участници на пазара [...] представлява сериозно нарушение на конкуренцията по смисъла на чл. 101, параграф 1 ДФЕС [и] е пречка именно за прилагането на реални пазарни цени“ (Решение на СЕС по дело C-438/22, § 60).

Освен това тази наредба държавата я прави задължителна за съда, като липсват в закона ясни обективни критерии за определяне съдържанието на понятията и предметният и съдържателен обхват на наредбата, както и липсва ефективен механизъм, посочен в закона, за държавен контрол за съответствие с обществения интерес при приемането на наредбата. На практика, със ЗИД на ЗАДв. се превръща решение на адвокатска организация

в задължителна тарифа за съда, без достатъчен ефективен държавен контрол и без възможност за съда за отклонение при конкретни обстоятелства, което в противоречие с правото на ЕС. Това е така, тъй като размерите на възнаграждението на особените представители не се определя в самия закон, държавата и съда не упражнява реален контрол и липсва механизъм за индивидуална преценка от съда, както и правилата не са пропорционални.

Разпоредбата на чл. 47, ал. 6 ГПК урежда хипотезата, при която съдът назначава особен представител (обикновено адвокат), когато ответникът няма известен адрес или не може да бъде открит, като възнаграждението се заплаща от ищеца. В случая възнаграждението е определяемо от адвокатски съвет на адвокатска колегия, не от съда, по наредбата на адвокатурата, като съдът няма реална възможност да го намали, тъй като законът не предвиди такъв механизъм за възражение за прекомерност, какъвто е налице в разпоредбата на чл. 78, ал. 5 ГПК относно заплатеното от страната възнаграждение за адвокат, както и при възнаграждението за особен представител няма предвидена в закона индивидуална преценка на съда за сложност и обем работа, извършена от особения представител. Ето защо, предвиденият механизъм, в разпоредбата на чл. 36а ЗАДв., във връзка с чл. 36, ал. 4 ЗАДв., за определяне на възнаграждението на особения представител от адвокатски съвет на адвокатската колегия по правила, определени в наредба, приета съвместно с Висшия адвокатски съвет, ограничава ценовата конкуренция, води до автоматично прилагане на тарифа, която става задължителна за съда, определена от професионална организация — „сдружение на предприятия“ и непропорционално оскъпява достъпа до съд, поради което това представлява нарушение на чл. 101 ДФЕС. Освен това с новата уредба необосновано се изземат правомощия на съда — лишен е от дискреция, като преценката за размера на възнаграждението на особения представител се прехвърля изцяло на съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия.

Тази разпоредба (в актуалната редакция) цели да придаде задължителност на възнагражденията на особените представители, които размери се определят от адвокатски съвет на адвокатската колегия по правила в наредба, приета съвместно с Висшия адвокатски съвет, като няма механизъм за държавен контрол върху съдържанието им и няма възможност за съдебна преценка за пропорционалност, поради което са в нарушение на правото на ЕС, както се посочи по-горе, така и е в нарушение на принципа за ефективна съдебна защита по чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС.

Този извод се подкрепя и от обстоятелството, че разпоредбите в ЗИД на ЗАДв., касаещи определянето на възнагражденията на особените представители от съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия, не е ясно каква легитимна цел преследват (например дали качеството или друго на института на особеното представителство по ГПК), не е ясно пропорционалността им, изключват напълно ценовата конкуренция, тъй като определянето размера на възнаграждението е изцяло правомощие на

професионална организация — адвокатски съвет на адвокатска колегия и Висш адвокатски съвет, които са „сдружение на предприятия“, като е изключена възможността за индивидуална преценка от съда.

От друга страна, рискът за принципа за ефективна съдебна защита е посилен, тъй като възнаграждението се налага на страна, която не избира адвоката, като размерът може да се окаже значителен и това да ограничи или изобщо да осуети достъпът до правосъдие на страната.

Тук следва да се коментира и **срокът на действие на Наредба № 1/09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, издадена от Висшия адвокатски съвет**. Съгласно § 21, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закона за адвокатурата, наредбите по чл. 36, ал. 4 и чл. 36а, ал. 2 се издават, съответно приемат, в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон. Съгласно ал. 2 на § 21 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закона за адвокатурата, до влизането в сила на наредбата по чл. 36, ал. 4 при определяне на възнагражденията при липса на договор се използват критериите, посочени в чл. 36, ал. 3, и се прилага по аналогия **Наредба № 1/09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, издадена от Висшия адвокатски съвет**.

Съгласно ал. 3 на § 2.1 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закона за адвокатурата, до влизането в сила на наредбата по чл. 36а, ал. 2 **определянето на особения представител става с мотивирано решение на адвокатския съвет на съответната адвокатска колегия в съдебния район по седалището на съда, пред който е висящо делото**.

Това преходно положение влиза в остро противоречие с тълкуването на чл. 101, параграф 1 ДФЕС, което е дадено от Съда на ЕС в Решение от 25 януари 2024 г. по дело C-43 8/22 (§ 41), според което „член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС трябва да се тълкува в смисъл, че ако установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с националната правна уредба, противоречи на посочения член 101, параграф 1, националният съд е длъжен да откаже да приложи тази национална правна уредба по отношение на страната, осъдена да заплати съдебните разноски за адвокатско възнаграждение, включително когато тази страна не е подписала никакъв договор за адвокатски услуги и адвокатско възнаграждение“.

От друга страна, определянето на особения представител и възнаграждението му с **решение** на адвокатски съвет на адвокатската колегия до приемането на наредба, е решение на съсловна организация на адвокатите, която не е публичен орган и това решение ще представлява ограничение на конкуренцията, при наличието на което не е възможно позоваване на легитимни цели. Още повече, незначително докога това временно

решение ще действа, тъй като няма предвидени в закона последици при неприемане на подзаконов актове по приложението на чл. 36а, ал. 2 ЗАдв..

Интерес от искане за тълкуване съществува, тъй като досегашната практика на Съда на Европейския съюз не дава отговор на конкретно поставените въпроси. От съществуващата и цитираната практика на Съда на Европейския съюз, не е ясно дали това тълкуване покрива възникналите въпроси по повод на новите изменения на българското законодателство.

С оглед правилото на чл. 631, ал. 1 ГПК, във връзка с правилото на чл. 267, параграф 2 ДФЕС, производството по настоящето дело трябва да бъде спряно, докато Съдът на Европейския съюз не отговори на поставените въпроси.

[OMISSIS] ОПРЕДЕЛИ:

СПИРА производството [OMISSIS]

ОТПРАВЯ преюдициално запитване от Окръжен съд Благоевград до Съда на Европейския съюз по следните въпроси:

1. Допуска ли правото на ЕС национална правна уредба като тази по чл. 36 от закона за адвокатурата и чл. 36а от Закона за адвокатурата, съгласно която съответният адвокатски съвет определя адвоката за осъществяване на представителството по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата и размера на възнаграждението му?
2. Следва ли член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и принципът на ефективна съдебна защита да се тълкуват в смисъл, че при назначаване на особен представител единствено независимият национален съд трябва да разполага с правомощието да определя сам особенния представител и размера на възнаграждението му въз основа на конкретните обстоятелства по делото?
3. Следва ли член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която води до задължително присъждане на минимално адвокатско възнаграждение без възможност за съдебна преценка, когато това може да затрудни достъпа до правосъдие?
4. Следва ли член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и принципът на ефективна съдебна защита да се тълкуват в смисъл, че правосъдната дейност на съда при назначаване на особен представител и размера на възнаграждението му, може да се ограничава чрез актове на органи на адвокатското самоуправление, без националният съд да може свободно да избере особен представител и да присъди по-нисък размер при необходимост от гарантиране на ефективен достъп до правосъдие?

5. Следва ли член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и принципът на ефективна съдебна защита да се тълкуват в смисъл, че чрез изменения в националния процесуален закон, съдът може да бъде лишен от правомощието си да назначава особен представител и прехвърляне на част от съдебната функция към съсловна организация — адвокатски съвет на адвокатска колегия?
6. Приетите промени в ЗИД на Закона за адвокатурата, където е създадена чл. 36а, както и е създадена ал. 5 на чл. 29 ГПК, които променят реда за определяне на особените представители, като възлага тази отговорност изцяло на съответният адвокатски съвет на адвокатска колегия, този ред за определяне на особените представители противоречи ли на практиката на СЕС — решение от 2017 г. по съединени дела C-427/16 и C-428/16 и решение от 2024 г. по дело C-438/22, както и на правото на ЕС?
7. Приетите промени в ЗИД на Закона за адвокатурата, където е създаден чл. 36а, както и е създадена ал. 5 на чл. 29 ГПК, които променят реда за определяне на особените представители, като възлага тази отговорност изцяло на съответният адвокатски съвет на адвокатска колегия, този ред за определяне на особените представители противоречи ли на тълкуването на чл. 101, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), което Съдът на ЕС вече е дал по две преюдициални запитвания от България (през 2017 г. по съединени дела C-427/16 и C-428/16 и през 2024 г. по дело C-438/22)?
8. Възлагането на правомощие на съответния адвокатски съвет на адвокатска колегия да определи особения представител нарушава ли правилата на свободния пазар и поражда ли риск от ограничение на конкуренцията? Когато компетентността относно определяне на особения представител е възложена на органи на съсловната организация на самите адвокати — чл. 36а, ал. 2 ЗАдв., ограничава ли се конкуренцията?
9. Висшият адвокатски съвет като орган, който приема подзаконови актове относно назначаването и определяне възнаграждението на особените представители, както и местните адвокатски съвети на адвокатски колегии по отношение на определяне на особените представители, които не са публичен орган, при определяне на особените представители ще действат ли като сдружение на предприятия по смисъла на чл. 101 ДФЕС?
10. Когато в Закон за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата липсват разпоредби, които биха могли да гарантират, че Висшият адвокатски съвет действа като носител на публична власт в общ интерес, както и че се преследва легитимна цел с предоставянето правомощието за приемане на правилата за подбор на особените

представители на Висшият адвокатски съвет, а определянето на особения представител на съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия, както и при липса на механизъм за ефективен контрол и на правомощия държавата, чрез съда, за вземане на решения като последна инстанция, професионална организация като Висшия адвокатски съвет и съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия трябва ли да се считат за сдружение на предприятия по смисъла на член 101 ДФЕС, когато присма наредби за правила за определяне на особени представители? Това в разрез ли е с условията на свободния пазар и противоречи ли на правилата на ЕС в областта на конкуренцията?

11. Когато чрез изменения на закон необосновано се изземват правомощия на съда, като преценката за определяне на особения представител се прехвърля изцяло на съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия и съдът няма възможност за контрол върху решението за определяне на особения представител от съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия, решението на съответния адвокатски съвет на адвокатската колегия за определяне на адвокат за особен представител акт на сдружение на предприятия ли е, нарушава ли конкуренцията, при осъществяване подялбата на пазара и определяне на доставчици — по смисъла на чл. 101, б. В ДФЕС?
12. Решението на съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия, като сдружение на предприятия, за определяне на адвокат за особен представител по дело, което решение (установяване) е задължително за съда според Закона за адвокатурата, това равнозначно ли е на хоризонтално определяне на задължителни доставчици, забранено от член 101, параграф 1 ДФЕС?
13. Разпоредбата на член 101, параграф 1 ДФЕС, във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС трябва ли да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба, съгласно която, от една страна, особеният представител по дело се определя с решение на съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия, по правила, приети в наредба на Висшия адвокатски съвет, като съдът не може да определя особен представител, различен от определеният от адвокатският съвет по правила, приети в наредба на съсловна организация на адвокатите като Висшия адвокатски съвет, и от друга страна, съдът да е обвързан от този избор, трябва да се счита за ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на тази разпоредба?
14. При отрицателен отговор на предходния въпрос, наличието на такова ограничение възможно ли е да се позовава на легитимни цели, които евентуално преследва Закона за изменения и допълнение на Закона за адвокатурата, за да не се приложи към разглежданото поведение и установената в член 101, параграф 1 ДФЕС забрана на ограничаващите

конкуренцията споразумения и практики? Кои биха били тези легитимни цели?

15. Разпоредбата на чл. 36а от Закона за адвокатурата накърнява ли същността на правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес по смисъла на чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и отговаря ли на изискването за пропорционалност, както и в чл. 36а от Закона за адвокатурата налице ли е баланс между легитимни цели и основни права?
16. Разпоредбата на чл. 36а, ал. 2 от Закона за адвокатурата, доколкото допуска назначаване на особен представител чрез адвокатски съвет на адвокатската колегия, съдържа ли в себе си гаранции за ефективност и адекватност на защитата и противоречи ли на чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз?
17. Определянето на особен представител от съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия, а не от съда, гарантира ли адекватност на защитата, създава ли риск от формално изпълнение на функцията, води ли до накърняване на същността на правото по чл. 47 ХОПЕС?
18. Разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 ЗАдв., която предостави и правомощие на адвокатски съвет на адвокатската колегия да определи и размера на възнаграждението на особенния представител по критерии, предвидени в ал. 3 на чл. 36 ЗАдв. — фактическата и правна сложност на случая; засегнатия интерес; условията, при които е възложена и предоставена правната защита и съдействието, включително времето за извършването и спешността на извършването им и квалификацията, опита и специализацията на адвоката, като правилата и начинът за прилагане на тези критерии, се определят в наредба, издадена от министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет, този ред за определяне на размера на възнаграждението на особените представители противоречи ли на правото на ЕС и съобразено ли е с тълкуването на чл. 101, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), което Съдът на ЕС вече е дал по две преюдициални запитвания от България (през 2017 г. по съединени дела C-427/16 и C-428/16 и през 2024 г. по дело C-43 8/22)?
19. Възлагането на правомощие на съответният адвокатски съвет на адвокатската колегия да определя размера на възнаграждението на особените представители, нарушава ли правилата на свободния пазар и поражда ли риск от ограничение на конкуренцията, който е аналогичен на този, установен от Съда на ЕС във връзка с приложението на Наредба № 1 на Висшия адвокатски съвет за минималните размери на адвокатските възнаграждения?

20. Когато правилата и начинът за прилагане на критериите при определяне на възнаграждение на адвокат, определен за особен представител и при липса на договор се определят в наредба, издадена от министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет, налице ли е ограничение на конкуренцията?
21. Когато компетентността относно определяне на адвокатските възнаграждения е възложена на органи на съсловната организация на самите адвокати, ръководещи се от наредба, приета от висшия орган на съсловната организация, съвместно с министерство на правосъдието, допустим ли е този опит за преодоляване правните последици на дело C-438/22 на СЕС?
22. След като както Висшият адвокатски съвет, така и местните адвокатски съвети на адвокатските колегии не са публичен орган, при определяне на възнагражденията на особените представители ще действат ли като сдружение на предприятия по смисъла на чл. 101 ДФЕС?
23. Предвиденият механизъм, в разпоредбата на чл. 36а ЗАДв., във връзка с чл. 36, ал. 4 ЗАДв., за определяне на възнаграждението на особения представител от адвокатски съвет на адвокатската колегия по правила, определени в наредба, приета съвместно с Висшия адвокатски съвет, ограничава ли ценовата конкуренция, води ли до автоматично прилагане на тарифа, която става задължителна за съда, определена от професионална организация — „сдружение на предприятие“ и непропорционално оскъпява ли достъпа до съд — това представлява ли нарушение на чл. 101 ДФЕС?
24. Дали продължаването на срока на действие на Наредба № 1/ 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, издадена от Висшия адвокатски съвет — съгласно ал. 2 на § 21 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закона за адвокатурата, до влизането в сила на наредбата по чл. 36, ал. 4 при определяне на възнагражденията при липса на договор се използват критериите, посочени в чл. 36, ал. 3, и се прилага по аналогия Наредба № 1/09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, издадена от Висшия адвокатски съвет, като съгласно ал. 3 на § 21 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закона за адвокатурата, до влизането в сила на наредбата по чл. 36а, ал. 2 определянето на особения представител става с мотивирано решение на адвокатския съвет на съответната адвокатска колегия в съдебния район по седалището на съда, пред който е висящо делото, това преходно положение влиза ли в остро противоречие с тълкуването на чл. 101, параграф 1 ДФЕС, което е дадено от Съда на ЕС в Решение от 25 януари 2024 г. по дело C-438/22 (§ 41)?

25. Следва ли член 101, параграф 1 ДФЕС да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която размерът на възнаграждението за особен представител се определя от професионална организация на адвокати и чрез закон стават задължителни за националните съдилища, без те да могат да извършат преценка за пропорционалност в конкретния случай?

[OMISSIS]

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
Секретариат

Люксембург, 03.6.2026 г.

п° 2

1370092 BG

Преюдициално дело C-588/26
Тетилони
[Запитваща(и) юрисдикция(и): Окръжен съд Благоевград - България]

С цел да бъдат защитени личните данни на съответните лица, председателят на Съда

Р Е Ш И:

Посоченото преюдициално запитване се анонимизира.

Приканва страните и останалите заинтересовани субекти по член 23 от Протокола относно статута на Съда да зачитат анонимността в хода на цялото производство.

Люксембург, 02/06/2026 г.

За председателя

Радостина Стефанова-Камишева
Администратор

Анонимизиране на преюдициално запитване – Таблица на съответствието
Anonymisation d'une demande de décision préjudicielle – Tableau de correspondance

C-588/26, Тетилови

Преюдициалното запитване по настоящото дело е анонимизирано в съответствие с таблицата на съответствието по-долу. Тази таблица на съответствието се предоставя само на запитващата юрисдикция и на страните по главното производство.

Dans la présente affaire, la demande de décision préjudicielle a été anonymisée conformément au tableau de correspondance ci-dessous. Ce tableau de correspondance n'est communiqué qu'à la juridiction de renvoi et aux parties au principal.

Анонимизирани лични данни / Données à caractère personnel concernées	Преми анонимизирането / État avant l'anonymisation	Транслитерация или превод на френски език на данните в първоначалния им вид / Translittération ou traduction en français de la donnée initiale	След анонимизирането / État après l'anonymisation	Превод на френски език на анонимизираните данни / Traduction en français de la donnée anonymisée
01. Име на ищца/жалбоподателя (ищците/жалбоподателите) по главното производство / Nom du requérant (des requérants) au principal				
02. Име на ответника (ответниците) по главното производство / Nom du défendeur (des défendeurs) au principal	• Мариана Атанасова Петцева • Костадин Кирилов Петев	• Mariana Atanasova Petseva (madame) • Kostadin Kirilov Petsev (monsieur)	• FZ (madame) • OM (monsieur)	
03. Име на друго лице, споменато в преюдициалното запитване / Nom d'une autre personne mentionnée dans la demande de décision				

	préjudicielle				
04.	Факти / Éléments de fait				

Анонимизираният текст на преюдициалното запитване се връчва на запитващата юрисдикция, както и на страните и останалите заинтересовани субекти по член 23 от Протокола относно статута на Съда.

Когато преюдициалното запитване се връчва за получаване на писмени становища от страните по главното производство, последните могат, ако сметат за необходимо, да представят в срока, определен за представяне на писменото им становище, отделно писмено становище във връзка с извършеното от Съда анонимизиране.

La demande de décision préjudicielle est signifiée à la juridiction de renvoi ainsi qu'aux parties et aux autres intéressés visés à l'article 23 du Protocole sur le statut de la Cour de justice dans sa version anonymisée.

Lorsque la signification de la demande de décision préjudicielle est effectuée en vue de recueillir les observations écrites des parties au principal, ces dernières peuvent, si elles le jugent nécessaire, formuler, par acte séparé et dans le même délai que le délai fixé pour le dépôt de leurs observations écrites, des observations concernant l'anonymisation effectuée par la Cour.